Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (nionde avdelningen)

den 21 september 2017*

”Överklagande – Konkurrensbegränsande samverkan – Italienska tillverkare av armeringsjärn – Fastställande av priser samt begränsning och kontroll av tillverkning och försäljning – Överträdelse av artikel 65 KS – Det ursprungliga beslutet ogiltigförklarat av Europeiska unionens tribunal – Beslutet antaget på nytt genom med stöd av förordning (EG) nr 1/2003 – Inget nytt meddelande om invändningar – Inget nytt hörande efter det att det ursprungliga beslutet ogiltigförklarades”

I mål C-88/15 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 20 februari 2015,

Ferriere Nord SpA, Osoppo (Italien), företrätt av W. Viscardini och G. Donà, avvocati,

klagande,

i vilket den andra parten är:

Europeiska kommissionen, företrädd av L. Malferrari och P. Rossi, båda i egenskap av ombud, biträdda av M. Moretto, avvocato, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (nionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Juhász samt domarna C. Vajda (referent) och C. Lycourgos,

generaladvokat: N. Wahl,

justitiesekreterare: handläggaren V. Giacobbo-Peyronnel,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 20 oktober 2016,

och efter att den 8 december 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: italienska.

Dom

1 Ferriere Nord SpA har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som Europeiska unionens tribunal meddelade den 9 december 2014 i målet Ferriere Nord/kommissionen (T-90/10, ej publicerad, EU:T:2014:1035) (nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogillade tribunalen Ferriere Nords talan om ogiltigförklaring av Europeiska kommissionens beslut K(2009) 7492 slutlig av den 30 september 2009 om ett förfarande enligt artikel 65 KS (COMP/37.956 – Runda armeringsjärn – förnyat antagande av beslut) (nedan kallat beslutet av den 30 september 2009), i dess lydelse enligt kommissionens beslut K(2009) 9912 slutlig av den 8 december 2009 (nedan kallat ändringsbeslutet) (beslutet av den 30 september 2009 i dess lydelse enligt ändringsbeslutet kallas nedan det omtvistade beslutet).

Bakgrund till tvisten och det omtvistade beslutet

2 Bakgrunden till tvisten beskrivs i punkterna 16–22 i den överklagade domen:

”16 Från oktober till december 2000 genomförde kommissionen i enlighet med artikel 47 KS undersökningar hos italienska företag som producerade armeringsjärn och hos en italiensk sammanslutning av stålföretag ([Federacciai]. Kommissionen begärde dessutom i enlighet med artikel 47 KS in upplysningar från dem ….

17 Den 26 mars 2002 inledde kommissionen det administrativa förfarandet och framställde invändningar med stöd av artikel 36 KS (nedan kallat meddelandet om invändningar) …. [Ferriere Nord] inkom med ett skriftligt yttrande avseende meddelandet om invändningar. Ett muntligt hörande hölls den 13 juni 2002 ….

18 Den 12 augusti 2002 antog kommissionen ytterligare invändningar (nedan kallat det kompletterande meddelandet om invändningar), som riktade sig till mottagarna av meddelandet om invändningar. I detta kompletterande meddelande om invändningar, grundat på artikel 19.1 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar [81 och 82 EG] (EGT 1962, 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8), gav kommissionen sin syn på förfarandet skulle fortsätta efter det att EKSG-fördraget upphört att gälla. [Ferriere Nord] svarade på det kompletterande meddelandet om invändningar den 20 september 2002, och ett andra hörande hölls i närvaro av medlemsstaternas representanter den 30 september 2002 ….

19 Förfarandet utmynnade i att kommissionen antog beslut K(2002) 5087 slutlig av den 17 december 2002 angående ett förfarande enligt artikel 65 KS (COMP/37.956 – Runda armeringsjärn) (nedan kallat 2002 års beslut), där den fann att de företag som beslutet var riktat till hade deltagit i en enda, komplex, fortlöpande konkurrensbegränsande samverkan på den italienska marknaden för armeringsjärn i stänger eller i rullar, med syfte eller resultat att fastställa priser, vilket även hade lett till en samordnad begränsning eller kontroll av tillverkningen eller försäljningen, i strid med artikel 65.1 KS …. Kommissionen ålade i detta beslut [Ferriere Nord] att betala 3,57 miljoner euro i böter.

20 Den 10 mars 2003 väckte [Ferriere Nord] talan mot 2002 års beslut vid tribunalen. Genom dom av den 25 oktober 2007, Ferriere Nord Siderurgica/kommissionen (T-94/03, [ej publicerad, EU:T:2007:320]), ogiltigförklarade tribunalen 2002 års beslut. Tribunalen konstaterade, särskilt vad gällde frånvaron av hänvisning till artiklarna 3 och 15.2 i förordning nr 17 i 2002 års beslut, att nämnda beslut uteslutande grundats på artikel 65.4 KS och 65.5 KS …. Eftersom dessa bestämmelser upphört att gälla den 23 juli 2002, kunde kommissionen inte längre grunda sin

befogenhet på dessa bestämmelser, vilka inte längre var i kraft då 2002 års beslut antogs, för att konstatera en överträdelse av artikel 65.1 KS och ålägga de företag som deltagit i överträdelsen böter ….

21 Genom skrivelse av den 30 juni 2008 meddelade kommissionen [Ferriere Nord] och övriga berörda företag att den hade för avsikt att anta ett nytt beslut i vilket den rättsliga grunden ändrades jämfört med 2002 års beslut. Den påpekade också att med hänsyn till den begränsade räckvidden av de domar som ogiltigförklarade 2002 års beslut, skulle det nya beslutet grundas på bevis som redovisats i meddelandet om invändningar och i det kompletterande meddelandet om invändningar. De berörda företagen fick en tidsfrist inom vilken de hade rätt att yttra sig, och [Ferriere Nord] lämnade ett yttrande via fax den 1 augusti 2008 ….

22 I fax av den 24 juli och 25 september 2008 och av den 13 mars, 30 juni och 27 augusti 2009 begärde kommissionen att [Ferriere Nord] skulle lämna upplysningar om sina aktieägare och företagets finansiella situation. [Ferriere Nord] svaranden på detta genom mejl av den 1 augusti och 1 oktober 2008 och av den 18 mars, 1 juli och 8 september 2009.

3 I beslutet av den 30 september 2009 fann kommissionen bland annat att rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 FEUF] och [102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1) skulle tolkas så, att kommissionen kunde konstatera att konkurrensbegränsande samverkan förekommit efter den 23 juli 2002 i de sektorer som omfattades av EKSG-fördragets materiella och tidsmässiga tillämningsområde och kunde ålägga sanktioner för detta. Den angav att beslutet hade antagits enligt EG-fördragets handläggningsregler liksom nämnda förordning och att de materiella bestämmelser som inte längre var i kraft när en akt antogs kunde tillämpas enligt de principer som reglerar tillämpningen av bestämmelser i tiden, med förbehåll för tillämpningen av den allmänna principen om *lex mitior*.

4 Artikel 1 i beslutet av den 30 september 2009 föreskriver bland annat att Ferriere Nord hade åsidosatt artikel 65.1 KS genom att från den 1 april 1993 till den 4 juli 2000 delta i en fortlöpande överenskommelse och/eller samordnade förfaranden avseende armeringsjärn i stänger eller i rullar, vilka hade till syfte och/eller resultat att fastställa priser och begränsa och/eller kontrollera tillverkningen eller försäljningen på den inre marknaden. Genom artikel 2 i samma beslut ålade kommissionen Ferriere Nord att betala 3,57 miljoner euro i böter.

5 Genom skrivelser som skickades mellan den 20 och den 23 november 2009 uppgav åtta av de elva bolag som beslutet av den 30 september 2009 var riktat till, däribland Ferriere Nord, för kommissionen att bilagan till beslutet, såsom det delgetts bolagen, inte innehöll tabellerna över prisvariationer.

6 Den 8 december 2009 antog kommissionen ändringsbeslutet. Till detta beslut bifogades de saknade tabellerna, och hänvisningarna till dessa i åtta fotnoter ändrades. Ändringsbeslutet delgavs Ferriere Nord den 9 december 2009.

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

7 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 19 februari 2010 väckte Ferriere Nord talan med yrkande om att tribunalen skulle i första hand ogiltigförklara det omtvistade beslutet, eller i andra hand delvis ogiltigförklara beslutet och sätta ned bötesbeloppet.

8 Till stöd för sin talan åberopade Ferriere Nord tio grunder: 1) Kommissionen saknade behörighet. 2) Kommissionen skickade inte först ut ett nytt meddelande om invändningar. 3) Det hölls inget hörande i närvaro av förhörsombudet. 4) Slutrapporten lämnades först efter det att det omtvistade beslutet hade fattats. 5) Den text som antogs saknade de bilagor som angavs däri. 6) Felaktig rättstillämpning skedde

vid bedömningen av de faktiska omständigheterna. 7) Bötesbeloppet är oproportionerligt i förhållande till kartellens allvar och varaktighet. 8) Ökningen av bötesbeloppet på grund av upprepade överträdelser är rättsstridig. 9) Förmildrande omständigheter beaktades inte, förutom dem som anges i kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, 1996, s. 4). 10) Nämnda meddelande tillämpades felaktigt.

9 Genom den överklagade domen satte tribunalen ned de böter som ålagts Ferriere Nord till 3 421 440 euro och ogillade talan i övrigt.

10 Genom skrivelse som gavs in till tribunalens kansli den 20 december 2014 begärde Ferriere Nord att tribunalen skulle göra en rättelse i punkt 420 i den överklagade domen. Tribunalen avslog den begäran genom beslut av den 13 mars 2015, Ferriere Nord/kommissionen (T-90/10 REC, ej publicerad, EU:T:2015:173).

Parternas yrkanden vid domstolen

11 I sitt överklagande har Ferriere Nord yrkat att domstolen ska

– i första hand upphäva den överklagade domen, i den del Ferriere Nords förstahandsyrkande i mål T-90/10 ogillades, och följaktligen ogiltigförklara det omtvistade beslutet, eller

– i andra hand, upphäva den överklagade domen, i den del Ferriere Nords andrahandsyrkande i mål T-90/10 ogillades, och följaktligen delvis ogiltigförklara det omtvistade beslutet och sätta ned de böter som ålagts bolaget mer, samt

– förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna i båda instanserna.

12 Kommissionen har yrkat att domstolen ska

– ogilla överklagandet, och

– förplikta Ferriere Nord att ersätta rättegångskostnaderna.

Begäran om att återuppta den muntliga delen av förfarandet

13 Den muntliga delen av förfarandet avslutades den 8 december 2016 sedan generaladvokaten föredragit sitt förslag till avgörande. Genom skrivelse av den 27 januari 2017, som gavs in till domstolens kansli samma dag, begärde kommissionen att domstolen skulle återuppta den muntliga delen av förfarandet och lägga till de uppgifter om faktiska omständigheter som den lämnade i sin begäran jämte bifogade handlingar.

14 Till stöd för sin begäran har kommissionen gjort gällande att de faktiska omständigheterna kring de muntliga hörandena den 13 juni och 30 september 2002, som generaladvokaten grundat sitt förslag till avgörande på, inte tillräckligt klargjorts för domstolen, då de inte specifikt avhandlats mellan parterna.

15 Enligt artikel 83 i rättegångsreglerna får domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, när som helst besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas, bland annat om målet ska avgöras på grundval av ett rättsligt argument som inte har avhandlats mellan parterna.

16 Föremålet för överklagandet bestäms dock i princip av de grunder och argument som parterna anfört. I förevarande fall har parterna haft tillfälle att i tillräcklig utsträckning avhandla dessa grunder och argument i sina inlagor och vid den gemensamma förhandlingen den 20 oktober 2016 i målen C-85/15 P–C-89/15 P.

17 Under dessa omständigheter finner domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, att det saknas skäl att besluta om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet.

Prövning av överklagandet

18 Till stöd för sitt överklagande har Ferriere Nord anfört nio grunder: 1) Uppenbar missuppfattning av de faktiska omständigheterna, underlåtenhet att konstatera att det omtvistade beslutet innehöll uppenbara motstridigheter samt åsidosättande av bevisbördereglerna. 2) Åsidosättande av artikel 27 i förordning nr 1/2003, genom att inget nytt meddelande om invändningar delgavs, åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar, missfattning av de faktiska omständigheterna och bevisningen, åsidosättande av rätten till försvar, bristande motivering och åsidosättande av rätten att yttra sig inför förhörsombudet. 3) Åsidosättande av kommissionens interna regelverk. 4) Den tid som Ferriere Nord deltog i kartellen och felaktig rättstillämpning vid bedömningen av de faktiska omständigheterna, missuppfattning av bevisningen, åsidosättande av de allmänna principerna om bevisbördan och *in dubio pro reo* samt en motstridighet i domskälen. 5) Åsidosättande av proportionalitetsprincipen vid fastställandet av grundbeloppet för de böter som ålades Ferriere Nord med hänsyn till överträdelsens allvar och varaktighet, åsidosättande av likabehandlingsprincipen samt bristande motivering. 6) Uppenbart beräkningsfel eller uppenbar oriktighet vid den nedsättning av böterna som Ferriere Nord beviljades, felaktigt utövande av tribunalens obegränsade behörighet samt bristande motivering. 7) Rättsstridig ökning av grundbeloppet för böterna på grund av upprepade överträdelser, eftersom rätten till försvar åsidosatts. 8) Rättsstridig ökning av grundbeloppet för böterna på grund av upprepade överträdelser, med hänsyn till den tid som passerat. 9) Rättsstridig ökning av grundbeloppet för böterna på grund av upprepade överträdelser, eftersom proportionalitetsprincipen åsidosatts.

Den andra grunden

Parternas argument

19 Genom den andra grunden, som ska prövas först, har Ferriere Nord anfört att tribunalen gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den kom till slutsatsen att kommissionen inte var skyldig att tillställa bolaget ett nytt meddelande om invändningar innan den antog det omtvistade beslutet.

20 För det första önskar Ferriere Nord att domstolen ska pröva huruvida det finns fog för slutsatsen i punkt 121 i den överklagade domen att principen *tempus regit actum* enbart ska tolkas så, att en handläggningsåtgärd måste vidtas med stöd av en regel som är i kraft när åtgärden vidtas. Enligt Ferriere Nord är den tolkningen felaktig, eftersom meddelandet om invändningar, som antogs på grundval av artikel 36 KS, inte kan ligga till grund för det omtvistade beslutet, som antogs på grundval av förordning nr 1/2003.

21 Enligt Ferriere Nord var det nödvändigt att anta ett nytt meddelande om invändningar efter domen av den 25 oktober 2007, Ferriere Nord/kommissionen (T-94/03, ej publicerad, EU:T:2007:320). Detta skulle vara en korrekt tillämpning av domen av den 15 oktober 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, EU:C:2002:582), där domstolen i punkt 73 erinrade om att ogiltigförklaring av en unionsakt inte nödvändigtvis påverkar de förberedande åtgärderna, varför förfarandet för att ersätta den ogiltigförklarade akten i princip kan återupptas på exakt det stadium där rättsstridigheten

inträffade. Genom ordvalen ”inte nödvändigtvis” och ”i princip” har domstolen inte uteslutit att förfarandet, med hänsyn till omständigheterna i det specifika fallet, kan återupptas på ett tidigare stadium än det där rättsstridigheten som orsakade ogiltigheten inträffade.

22 För det andra har Ferriere Nord åberopat missuppfattning av de faktiska omständigheterna och bevisningen samt åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar, eftersom flera av de omständigheter som nämns i kommissionens skrivelser till bolaget har gett upphov till berättigade förväntningar på att ett nytt meddelande om invändningar skulle antas.

23 För det tredje har Ferriere Nord gjort gällande att i motsats till vad tribunalen fann i den överklagade domen var det nödvändigt att anta ett nytt meddelande om invändningar, då det inte var identiskt med det tidigare meddelandet om invändningar. Bolaget har bland annat hänvisat till den skillnaden att avgörandena i 2002 års beslut respektive det omtvistade beslutet nämner den italienska marknaden respektive den gemensamma marknaden.

24 Ferriere Nord har också åberopat åsidosättande av artikel 27 i förordning nr 1/2003 och av artiklarna 11 och 12 i kommissionens förordning (EG) nr 773/2004 av den 7 april 2004 om kommissionens förfaranden enligt artiklarna [101 och 102 FEUF] (EUT L 123, 2004, s. 18), då tribunalen i punkt 148 i den överklagade domen fann att kommissionen inte var skyldig att hålla ett nytt hörande inför förhörsombudet, eftersom det inte förelåg några nya invändningar.

25 Kommissionen anser att de argument Ferriere Nord anfört i första hand inte kan prövas i sak, eftersom de inte i tydliga ordalag bestrider den överklagade domen, utan bara begär att domstolen ska klargöra huruvida ett beslut som antas enligt förordning nr 1/2003 kan grundas på ett meddelande om invändningar som antagits med stöd av EKSG-fördraget.

26 I sak har kommissionen hävdat att tribunalen, som svar på argumentet att den förberedande och den slutliga akten måste ha samma rättsliga grund, inte i punkterna 118–122 i den överklagade domen tillämpade principen *tempus regit actum* alltför strikt, utan av denna princip drog den nödvändiga slutsatsen att det fel som 2002 års beslut var behäftat med hade inträffat vid den tidpunkt då beslutet antogs och att ogiltigförklaringen av det beslutet därför inte hade påverkat giltigheten av de förberedande åtgärderna, varför kommissionen inte var skyldig att tillställa Ferriere Nord något nytt meddelande om invändningar.

27 Enligt kommissionen kan inte heller de argument som Ferriere Nord anfört i andra hand prövas i sak. För det första är åsidosättande av berättigade förväntningar en ny grund. För det andra vill bolaget i praktiken, även om det formellt sett gör gällande missuppfattning, få till stånd en ny bedömning av de faktiska omständigheterna.

28 Kommissionen har i alla händelser framhållit att det framgår av de omständigheter i kommissionens skrivelser som Ferriere Nord åberopat att dessa lästa i sitt sammanhang inte kunnat ge upphov till berättigade förväntningar på ett nytt meddelande om invändningar, som tribunalen påpekat i punkterna 127 och 128 i den överklagade domen. Tribunalen gjorde alltså rätt – och missuppfattade inte de faktiska omständigheterna – när den i punkt 126 i sin dom fann att Ferriere Nord inte kunde stödja sig på några sådana berättigade förväntningar.

29 Vad gäller frågan om de argument som anförts i tredje hand kan prövas i sak, har kommissionen anfört att Ferriere Nord har nämnt vissa punkter i den överklagade domen utan att anföra några exakta argument till stöd för det påstådda felet att inga påföljder ålagts på grund av underlåtenheten att skicka ut ett nytt meddelande om invändningar.

30 I sak har kommissionen hänvisat till punkterna 143 och 144 i den överklagade domen, där tribunalen betonade att det saknades grund för argumentet att ett nytt meddelande om invändningar var nödvändigt för att kunna fastställa om kartellen kunde påverka handeln mellan medlemsstaterna, en

fråga som redan tagits upp i det kompletterande meddelandet om invändningar. Ferriere Nord utgick också från det felaktiga antagandet att det omtvistade beslutet ålade sanktioner för en annan överträdelse än den som 2002 års beslut var riktat mot. Det framgår av lydelsen av det omtvistade beslutet att den klandrade överträdelsen bestod i en kartell som omfattade hela den italienska marknaden, det vill säga en betydande del av den gemensamma marknaden, och att den följaktligen var förbjuden enligt artikel 65.1 KS.

31 Kommissionen anser att argumentet om att det inte hölls något nytt hörande inför förhörsombudet är formulerat i alltför allmänna, oprecisa ordalag för att kunna prövas i sak. I sak har den anfört att Ferriere Nord inte har bestritt tribunalens slutsats att ett sådant hörande endast var nödvändigt om en ett nytt meddelande om invändningar hade delgetts. Enligt tribunalen krävdes dock inte något sådant nytt meddelande.

Domstolens bedömning

32 Vad gäller de argument som Ferriere Nord anfört i första hand, godtar domstolen inte kommissionens invändning om rättegångshinder. Det framgår nämligen tydligt av överklagandet att Ferriere Nord inte begränsat sig till att begära klargöranden från domstolen rörande frågan som ställts, utan bolaget har velat visa att tribunalen gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning, bland annat i punkt 121 i den överklagade domen, när den fann att det inte var nödvändigt med ett nytt meddelande om invändningar innan det omtvistade beslutet antogs. I motsats till vad kommissionen har gjort gällande är Ferriere Nords argument om att det inte hölls något hörande inför förhörsombudet också tillräckligt precist för att kunna prövas i sak. I överklagandet nämns såväl de unionsrättsliga bestämmelser som tribunalen påstås ha åsidosatt som den punkt i den överklagade domen där åsidosättandet påstås ha skett.

33 Vad gäller sakinnehållet i Ferriere Nords argument om avsaknaden av ett nytt meddelande om invändningar och ett hörande inför förhörsombudet, vill domstolen påpeka att i det förfarande som ledde fram till 2002 års beslut tillställde kommissionen de berörda företagen, inklusive Ferriere Nord, den 26 mars 2002, meddelandet om invändningar i enlighet med artikel 36 KS. Hörandet avseende meddelandet om invändningar ägde rum den 13 juni 2002. Efter det att EKSG-fördraget löpte ut tillställde kommissionen den 12 augusti 2002 företagen det kompletterande meddelandet om invändningar, på grundval av artikel 19.1 i förordning nr 17, och förklarade där sin ståndpunkt beträffande ändringen av den rättsliga grunden och anmodade företagen att yttra sig angående de kompletterande invändningarna. Ett hörande ägde rum den 30 september 2002 i närvaro av representanter för medlemsstaterna.

34 Efter det att 2002 års beslut ogiltigförklarats, underrättade kommissionen genom skrivelse av den 30 juni 2008 Ferriere Nord och de övriga berörda företagen om sin avsikt att anta beslutet på nytt med förordning nr 1/2003 som rättslig grund, i enlighet med handläggningsreglerna i den förordningen.

35 Mot denna bakgrund ska domstolen pröva om kommissionen, såsom Ferriere Nord har hävdat och i motsats till vad tribunalen fann i punkterna 144 och 148 i den överklagade domen, var skyldig att efter det att 2002 års beslut hade ogiltigförklarats återuppta förfarandet och avge ett nytt meddelande om invändningar samt hålla ett nytt hörande.

36 Enligt fast rättspraxis anses handläggningsregler i allmänhet vara tillämpliga vid tidpunkten för reglernas ikraftträdande (dom av den 29 mars 2011, ArcelorMittal Luxembourg/kommissionen och kommissionen/ArcelorMittal Luxembourg m.fl., C-201/09 P och C-216/09 P, EU:C:2011:190, punkt 75 och där angiven rättspraxis, dom av den 29 mars 2011, ThyssenKrupp Nirosta/kommissionen, C-352/09 P, EU:C:2011:191, punkt 88, och dom av den 11 december 2012, kommissionen/Spanien,

C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 45). Detta gäller även i ett förfarande som inleddes före detta ikraftträdande men som fortfarande pågår (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 december 2012, kommissionen/Spanien, C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 47).

37 I förevarande fall antogs det omtvistande beslutet med stöd av artiklarna 7.1 och 23.2 i förordning nr 1/2003, och förfarandet som ledde fram till det beslutet skulle därför handläggas enligt den förordningen samt enligt förordning nr 773/2004, vars rättsliga grund är förordning nr 1/2003 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 mars 2011, ThyssenKrupp Nirosta/kommissionen, C-352/09 P, EU:C:2011:191, punkt 90), oaktat att förfarandet inleddes innan förordning nr 1/2003 hade trätt i kraft.

38 Av detta följer att punkt 121 i den överklagade domen innehåller felaktig rättstillämpning, eftersom tribunalen där tolkade principerna för tillämpning av lagen i tiden, enligt vilka handläggningsregler allmänt anses tillämpliga på alla situationer som är pågående när dessa regler träder i kraft. Vad gäller det omtvistade beslutet, som antogs på grundval av förordning nr 1/2003, skulle de förberedande akterna således antas enligt de handläggningsregler som var i kraft när de antogs, det vill säga artikel 36.1 KS, för meddelandet om invändningar, och artikel 19.1 i förordning nr 17, beträffande det kompletterande meddelandet om invändningar.

39 Domstolen ska likväl pröva om kommissionens förberedande akter inför antagandet av 2002 års beslut kan anses likvärdiga med dem som föreskrivs i förordningarna nr 1/2003 och 773/2004. I så fall kan kommissionen inte klandras för att inte ha upprepat dem innan den antog det omtvistade beslutet.

40 Vad gäller meddelanden om invändningar föreskriver artikel 10.1 och 10.2 i förordning nr 773/2004, jämförd med artikel 27.1 i förordning nr 1/2003, som den genomför, att innan kommissionen antar ett beslut med stöd av bland annat artikel 7 i förordning nr 1/2003 ska den tillställa de berörda parterna ett meddelande om invändningar och ge dem tillfälle att framföra sina ståndpunkter inom en tidsfrist som kommissionen bestämmer.

41 Som tribunalen påpekat i punkterna 123 och 124 i den överklagade domen hade kommissionen i detta fall redan tillställt de berörda företagen meddelandet om invändningar och det kompletterande meddelandet om invändningar, och jämfört med vad som angavs där hölls Ferriere Nord i det omtvistade beslutet inte ansvarigt för några ytterligare handlingar, och inte heller ändrades bevisningen för de påstådda överträdelserna påtagligt. Som generaladvokaten påpekade i punkt 53 i sitt förslag till avgörande är det ingen större skillnad mellan ett meddelande om invändningar som har antagits enligt bestämmelserna i EKSG-fördraget och ett som har antagits enligt förordningarna nr 17 och 1/2003. Det var därför inte nödvändigt att sända ut ett nytt meddelande om invändningar.

42 Tribunalen hänvisade i detta sammanhang med fog till punkt 73 i domen av den 15 oktober 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, EU:C:2002:582), där domstolen erinrade om att ogiltigförklaring av en unionsakt inte nödvändigtvis påverkar de förberedande akterna, varför förfarandet för att ersätta den ogiltigförklarade akten i princip kan återupptas precis där rättsstridigheten inträffade.

43 Som tribunalen konstaterade i punkt 119 i den överklagade domen ogiltigförklarades 2002 års beslut på grund av bristande behörighet för kommissionen att anta beslutet med stöd av EKSG-fördraget, som inte längre var i kraft när det beslutet fattades. Det var alltså vid just den tidpunkten som rättsstridigheten inträffade. Ogiltigförklaringen påverkade följaktligen varken meddelandet om invändningar eller det kompletterande meddelandet om invändningar.

44 Det var följaktligen inte felaktig rättstillämpning när tribunalen i punkt 122 i den överklagade domen fann att kommissionen inte var skyldig att anta ett nytt meddelande om invändningar.

45 Som generaladvokaten påpekat i punkt 55 i sitt förslag till avgörande, ska kommissionen dock, enligt artikel 12 i förordning nr 773/2004, ge de parter till vilka den har riktat ett meddelande om invändningar tillfälle att utveckla sina argument vid ett hörande om de så begär. Eftersom, som framgår av punkt 43 ovan, meddelandet om invändningar och det kompletterande meddelandet om invändningar inte påverkades av ogiltigförklaringen av 2002 års beslut, ska det prövas om kommissionen gav parterna tillfälle att framföra sina argument vid ett hörande som hölls i enlighet med handläggningskraven i förordningarna nr 1/2003 och 773/2004, som den var skyldig att göra.

46 Det ska påpekas att enligt de handläggningsregler som införts genom förordning nr 1/2003, som förtydligas i förordning nr 773/2004, ska, som framgår av artikel 14.3 i sistnämnda förordning, medlemsstaternas konkurrensmyndigheter kallas att delta vid det hörande som på begäran av mottagarna av ett meddelande om invändningar ska hållas efter det att meddelandet har avgetts.

47 Vad gäller de höranden som ägde rum under år 2002, deltog representanter för medlemsstaterna inte i det som hölls den 13 juni 2002, eftersom ett sådant deltagande inte fanns föreskrivet i det då gällande EKSG-fördraget. Det är ostridigt att detta hörande rörde ärendet i sak, det vill säga det agerande som kommissionen klandrade mottagarna av meddelandet om invändningar för. Detta framgår bland annat av skälen 379–382 i det omtvistade beslutet och bekräftas i punkt 148 i tribunalens dom av den 9 december 2014, Alfa Acciai/kommissionen (T-85/10, ej publicerad, EU:T:2014:1037), och dom av den 9 december 2014, Ferriera Valsabbia och Valsabbia Investimenti/kommissionen (T-92/10, ej publicerad, EU:T:2014:1032).

48 Hörandet den 30 september 2002, dit representanter från medlemsstaterna hade kallats i enlighet med reglerna i EG-fördraget, som vid det laget var tillämpliga, särskilt artikel 11.2 i kommissionens förordning (EG) nr 2842/98 av den 22 december 1998 om hörande av parter i vissa förfaranden enligt artiklarna [81] och [82] i EG-fördraget (EGT L 354, 1998, s. 18), rörde däremot ämnet för det kompletterande meddelandet om invändningar, det vill säga de rättsliga följderna för förfarandet av att EKSG-fördraget löpte ut. Detta framgår dels av detta meddelande, där mottagarna uttryckligen anmodades att yttra sig över de kompletterande invändningarna, dels av att kommissionen i skäl 382 i det omtvistade beslutet angav att den inte ansett det nödvändigt att upprepa hörandet av den 13 juni 2002, med tillämpning av bestämmelserna i förordning nr 17 och 1/2003, eftersom det hörandet – där representanter för medlemsstaterna inte hade deltagit – hade genomförts enligt de då tillämpliga reglerna i EKSG-fördraget. Vid den gemensamma förhandlingen i målen C-85/15 P–C-89/15 P bekräftade kommissionen dessutom, som svar på en fråga från domstolen, att det kompletterande meddelandet om invändningar varken tog upp de faktiska omständigheterna eller bevisningen i förfarandet på nytt.

49 Av detta följer att i förevarande fall har medlemsstaternas representanter inte deltagit i något hörande avseende ärendet i sak, utan enbart i det hörande som rörde de rättsliga följderna av att EKSG-fördraget löpte ut.

50 Enligt den rättspraxis som domstolen erinrar om i punkterna 36 och 37 ovan ska ett förfarande som leder fram till att ett beslut antas med stöd av förordning nr 1/2003 följa handläggningsreglerna i den förordningen, även om förfarandet påbörjades innan förordningen trädde i kraft.

51 Av detta följer att innan kommissionen antog det omtvistade beslutet var den skyldig att med tillämpning av artiklarna 12 och 14 i förordning nr 773/2004 ge parterna tillfälle att framföra sina argument vid ett hörande dit medlemsstaternas konkurrensmyndigheter var kallade. Hörandet den 13 juni 2002, avseende ärendet i sak, kan därför inte anses uppfylla handläggningskraven för att anta ett beslut på grundval av förordning nr 1/2003.

52 Det utgjorde således felaktig rättstillämpning när tribunalen i punkt 148 i den överklagade domen fann att kommissionen inte var skyldig att innan den antog det omtvistade beslutet hålla ett nytt hörande med förhörsombudet med motiveringen att de berörda företagen redan hade haft möjlighet att yttra sig muntligt vid hörandena den 13 juni och 30 september 2002.

53 Med hänsyn till, som generaladvokaten betonade i punkterna 56 och 57 i sitt förslag till avgörande, betydelsen av att det i ett förfarande enligt förordningarna nr 1/2003 och 773/2004 om berörda parter så begär hålls ett hörande, dit, enligt artikel 14.3 i den sistnämnda förordningen, medlemsstaternas konkurrensmyndigheter har kallats, utgör det ett väsentligt formfel att inte hålla ett sådant hörande.

54 Eftersom rätten till ett sådant hörande, vilken stadgas i förordning nr 773/2004, inte har iakttagits, behöver det företag vars rättigheter därmed har åsidosatts inte visa att detta åsidosättande kunnat påverka förfarandet liksom innehållet i det omtvistade beslutet till företagets nackdel.

55 Förfarandet är därför med nödvändighet ogiltigt, oberoende av de eventuella menliga följder för Ferriere Nord som skulle bli konsekvensen av ett sådant åsidosättande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 november 2012, kommissionen/Éditions Odile Jacob, C-553/10 P och C-554/10 P, EU:C:2012:682, punkterna 46–52, och dom av den 9 juni 2016, CEPSA/kommissionen, C-608/13 P, EU:C:2016:414, punkt 36).

56 Av vad som anförts följer att överklagandet ska bifallas på den andra av Ferriere Nord anförda grunden och följaktligen att den överklagade domen ska upphävas. Det är därmed inte nödvändigt att pröva de övriga argument som bolaget har anfört inom ramen för den grunden, under antagandet att de kan prövas i sak, eller de övriga grunderna för överklagandet.

Prövning av talan vid tribunalen

57 Enligt artikel 61 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol ska domstolen upphäva tribunalens avgörande om överklagandet är välgrundat. I ett sådant fall kan domstolen själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande.

58 I det aktuella målet förfogar domstolen över de upplysningar som krävs för att slutligt avgöra den talan om ogiltigförklaring som Ferriere Nord väckte vid tribunalen.

59 Av de skäl som redovisas i punkterna 33–55 ovan ska det omtvistade beslutet ogiltigförklaras i den del det avser Ferriere Nord, på grund av väsentliga formfel.

Rättegångskostnader

60 Enligt artikel 184.2 i domstolens rättegångsregler ska domstolen, när överklagandet bifalls och domstolen själv slutligt avgör saken, besluta om rättegångskostnaderna.

61 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna, vilken är tillämplig i mål om överklagande enligt artikel 184.1, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom Ferriere Nords överklagande och dess talan vid tribunalen har bifallits, ska kommissionen enligt Ferriere Nords yrkande förpliktas att utöver att bära sina egna rättegångskostnader ersätta Ferriere Nords rättegångskostnader såväl i första instans som inom ramen för överklagandet.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (nionde avdelningen) följande:

1) Europeiska unionens tribunals dom av den 9 december 2014, Ferriere Nord/kommissionen (T-90/10, ej publicerad, EU:T:2014:1035), upphävs.

2) **Europeiska kommissionens beslut K(2009) 7492 slutlig av den 30 september 2009 om ett förfarande enligt artikel 65 KS (COMP/37.956 – Runda armeringsjärn – förnyat antagande av beslut), i dess lydelse enligt kommissionens beslut K(2009) 9912 slutlig av den 8 december 2009, ogiltigförklaras i den del det avser Ferriere Nord SpA.**

3) **Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader och ersätta rättegångskostnaderna för Ferriere Nord SpA, såväl i första instans som inom ramen för detta överklagande.**

Underskrifter